

OBSESİF KOMPULSİF BOZUKLUK VE NEVROTİK DEPRESYONDAKİ RORSCHACH PSİKODİAGNOSTİK TEST BEKLENTİLERİ*

Dr. Benal İnceer

Psikolog

Ege Üniversitesi

Tıp Fakültesi Psikiyatri Kliniği

Bu araştırma EÜTF Psikiyatri kliniğine başvuran O. K. B ve N. D tanılarını almış kadın psikonevrotiklerin Rorschach Psikodiagnostik test yanıtlarını elde etmek ve bu yanıtların karşılaştırılması ile farklarını görmek üzere düşünülmüş ve planlanmıştır.

Amacımız, O. K. B ve N. D ile Rorschach değişkenlerinin ve özel fenomenlerinin hangilerinin ilişkili olduğunu belirlemektir.

Zulliger çift kör yöntemi ve Rorschach protokollerine dayanarak yaptığı çalışmada, O.K.B. ve N.D. arasında anlamlı farklar bulamamıştır (7, sf : 945).

Rorschach kendi çalışmasında, Depresyonlarda; iyi form algısında öncelik (% F - : 80 - 100), oldukça katı bir sıralanma, az sayıda global yanıt (G : 0 - 3), kavramada güçlükler, içerik çeşitliliğinde azalma (% A : 60 - 80), özgün yanıtlarda azalma (% Orig : 0 - 10), dar yaşantı tipi, insan hareket yanıtlarında azalma (K : O) ve renk yanıtlarının yokluğunu göstermiştir (9). Hareketli insan yanıtlarının depresyonun nevrotik yönünü aydınlatacağı belirtilmektedir (12 : 525 - 527).

Skalweit, E. Schneider ve M. Müller'in çalışmaları depresyondaki hareket yanıtlarının azlığını, Oberholzer,

Zulliger, Binder ve Guirddham'ın çalışmaları da renk yanıtlarının olmadığını vurgulamaktadır (13). Ancak Zolliker çalışmasında, reaktif depresyonun her zaman Rorschach testi ile saptanamıyacağını, görece olarak normal bir protokolün ciddi depresif durumu dışta bırakmayacağını belirtmektedir (12 : 526).

O. K. B bilindiği gibi affektif ambivalansın yapısal olarak güçlenmesi ve bütün tabloya egemenliği ile karakterizedir (1). Bu özellik Rorschach testinde labil renk değerlerinin, renk şoku ve ambiequal bir yaşantı tipi ile bulunması ile tanınır (2, 3, 8). Kimi araştırmacılar, bu nevrozda dar (coarté) olmaya eğilimli bir yaşantı tipi saptamışlardır (4, 5, 11).

Obsesyondaki renk şoku, kırmızı şokuna bağlıdır. Bazan siyah şoku ile de kombine olarak bulunabilir. Obsesyonda yüksek bir beyaz alan yanıtı beklenirken, ambivalansın ve agresivitenin depresyonu % F -nin yükselmesine (sıklıkla yüzde yüze kadar) ve Oligofrenik detay yanıtlarına (D) yatkınlığa neden olabilir (11).

Literatürdeki test beklentileri bunlar olmasına karşın, hiçbir denence ileri sürülmeden yalnızca O. K. B ve N. D'daki test verileri inceleme yoluna gidilerek çalışma yürütülmüştür.

Çalışmanın örneklemini EÜTF Psikiyatri polikliniğine başvuran O. K. B ve N. D tanılarını alan kadın psikonev-

* II. Ulusal Psikoloji Kongresinde sunulmuştur.
Ankara - 1982

rozlar oluşturmuştur (6). Tanıları DSM-111, 1980 ölçütüne göre bir asistan ve bir uzman tarafından konulan yirmi kişilik N.D grubu, yirmi kişilik O.K.B grubu ile yaş, cinsiyet, aylık gelir durumları ve yerleşme yerleri açılarından bire bir eşleştirilmişlerdir.

Grupların karşılaştırılmasında önce frekans tabloları çıkarılmış, iki yönlü sınıflandırma tabloları ile Chi kareler belirtilmiştir. Hesaplanılarak elde edilen Rorschach değişkenlerinin gruplar arası karşılaştırılmasında Varyans analiz tekniği kullanılmıştır.

Bulgular ve Tartışma

1. Yanıt Sayısı : Kişinin verdiği tüm yanıtların toplamı olup, mental üreticiliğin göstergesidir. N.D da ortalama yanıt sayısı 14. O.K.B da 19 dur. Aralarında anlamlı farklar bulunmamış olmakla birlikte, N.D düşük bulunan yanıt sayısı Beck, Bohm ve Rorschach'nin çalışmaları ile uygunluk halindedir (3, 4, 5; 9).

2. Süre : Test süresi açısından gruplar karşılaştırıldıklarında aralarında anlamlı farklar bulunmamış olmakla birlikte, N.D grubunun % 60'ı testi on dakika gibi kısa sürede tamamlamıştır. Bu durum aynı grubun az yanıt verme eğilimi ile uygunluk göstermektedir. Ayrıca test süresini anksiyete göstergesi olarak kullanan literatürlerde, anksiyeteli psikonevrotiklerin testi daha kısa sürede tamamladıkları saptanmıştır (10).

Reaksiyon Zamanı : N.D da reaksiyon süresi istatistik olarak gösterilememekle birlikte, O.K.B'ya oranla daha uzamıştır. Bu bulgu Depresyonun kliniği ve test beklentileri ile uygunluk halindedir.

4. Kavrama Tipi : Gruplar arasında istatistik olarak anlamlı kabul edilecek farklar saptanmamıştır.

5. Belirleyiciler : Form yanıtları açısından gruplar arasında anlamlı farklar gösterilemezken, Form yanıtlarının yüzdesi açısından N.D ve O.K.B arasında farklılaşmalar saptanmıştır. N.D da % F daha yüksektir.

6. İçerik Analizi ile de gruplar arasında anlamlı farklar saptanmamıştır.

Ancak Özel Fenomenlerden

Siyah Şoku : Binder, Siyah şokunu anksiyete göstergesi olarak ele almaktadır. Oberholzer ise «anksiyete hakkında anksiyete» olarak tanımlamaktadır.

Rorschach testi sırasında galvanik deri refleksi, deri ısı ölçümleri yapılan deneylerde siyah şokunun anksiyete ile olan ilişkisi gösterilmiştir. Siyah Şoku en çok anksiyete nevrozunda ve anksiyetenin görüldüğü her durumda olabilir diyen literatür (2) bulgularının ışığında ve anlamlı düzeyde ($\chi^2: p < 0.05$) N.D saptanmıştır.

Özeleştir, Formun Eleştirisi

N.D da kendine güvensizlik ve yetersizlik duygularının teste yansımaları olarak kabul edilecek biçimde çok yapıldığı görülmektedir ($\chi^2: p < 0.05$).

Simetriye Vurgu :

Deneğin kullandığı savunma mekanizmasına bağlı olarak N.D a O.K.B da ise ($\chi^2: p < 0.01$) anlamlılık düzeyinde çok yapıldığı görülmüş olup, çok sayıdaki Rorschach çalışması ile uygunluk halindedir.

Veya Yanıtları : Zulliger'in deneğin güvensizliği, kuşkuculuğu ve sorum-

luluk almaktan kaçınması ile ilişkili olduğunu söylediği «Veya» yanıtları çalışmamızda, O. K. B test beklentileri ve kliniğine de uyarak ($\chi^2: p < 0.05$) anlamlılık düzeyinde daha çok saptanmıştır.

KAYNAKLAR

1. American Psychiatric Association *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders* DSM III. 2 nd Ed., 1980.
2. Beck, S.S., *Rorschach's Test Vol. III, A Variety of Personality Pictures*, Grune and Stratton, N.Y., 1948.
3. Beck, S.J., *Rorschach's Test Vol. III, Advances in Interpretation*. Grune and Stratton, N.Y., 1952.
4. Beck, S.J., Beck, A.G., Levitt, E.E., Molish, H.B., *Rorschach's Test. Vol I, Basic Processes*. Grune and Stratton, N.Y., 1961.
5. Bohm, E., *A Textbook in Rorschach Test Diagnosis*, Grune and Stratton, N.Y., 1958.
6. Inceer, Benal, *İki Yıl İçinde EÜTF Psikiyatri Kliniğine Başvuran ve Nevroz Servisine Yatırılan Psiko-nevroz vakalarının demografik özellikleri*, Yayınlanmamış çalışma, Bornova, 1981.
7. Kaplan, H. I. A. M., Freedman, B.J., *Comprehensire Textbook of Psychiatry Vol II/III* Williams and Wilkins, Baltimore, Lodon, 1980.
8. Phillips, L., Smith, J.G., *Rorschach Interpretation : Advanced Technique* Grune and Stratton, N.Y., 1953.
9. Rorschach, Hermann, *Psychodiagnostic*, Presses Universitaires de France, Paris, 1947.
10. Schaeffer, Donald., *Stores on Neuroticism Pathology Mood and Diagnosis of Affective Disorders*, Psychological Reports, 40 : 1135 - 1141, 1977.
11. Schafer, Roy, *Psychoanalytic Interpretation in Rorschach Testing, Theory and Application*. Grune and Stratton, N.Y., 1954.
12. Wolman, Benjamin, (Ed), *Handbook of Clinical Psychology*. Mc Graw-Hill Book Co., N.Y., 1965.
13. Wolman, Benjamin, (Ed) *International Encyclopedia of Psychiatry, Psychology, Psychoanalysis and Neurology*, Aesculapius Publishers, Inc., N.Y., 1977.